

Marek Reinaas
Majanduskomisjon

Meie .10.2026 nr 1-1/15-906/7

**Planeerimisseaduse muutmise ja sellega
seondult teiste seaduste muutmise seaduse
(strateegiliste investeeringute ekspressrada)
eelnõu (906 SE)**

Austatud esimees

Maaelukomisjon arutas 2026. aasta 20. oktoobri istungil eelnõu 906 SE ning otsustas teha majanduskomisjonile ettepaneku kaaluda võimalust lisada põllumajandustootmine nende strateegiliste valdkondade hulka, mille investeeringutele on võimalik kohaldada strateegiliste investeeringute ekspressraja menetlust.

Eelnõu kohaselt on strateegiliselt oluline investering tööstuses, tootmises ja nendega seotud valdkonnas tehtav suuremahuline investering, millel on laiem mõju Eesti majandusele. Vabariigi Valitsusele antakse volitus kehtestada määrusega muu hulgas investeeringu vähim kapitalimaht ja projektivaldkonnad. Eelnõu seletuskirjale lisatud rakendusakti kavandis on valdkondadena nimetatud muu hulgas toidu- ja joogitööstust, kuid põllumajandustootmist loetelus eraldi välja toodud ei ole.

Euroopa Liidu 2028–2034 eelarveperioodi toetuste esialgses jaotuses on Vabariigi Valitsus kokku leppinud, et Eesti otsustada olevatest vahenditest suunatakse 546 miljonit eurot põllumajanduse, toidutootmise ja toidujulgeoleku tugevdamiseks. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi andmetel võimaldab see toetada muu hulgas investeeringuid tootmisvõimekusse ja energiakindlusse. Arvestades järgmisel eelarveperioodil põllumajandusse ja toidutootmisse suunatavate investeeringute mahtu, on oluline tagada nende vahendite efektiivne kasutamine ning vältida olukorda, kus investeeringute elluviimine venib ebaproportsionaalselt pikaks planeerimis- ja keskkonnalubade menetluste tõttu. Maaelukomisjoni huvi on, et riigi poolt oleks põllumajandustootjatele loodud võimalikult soodne raamistik investeeringute kiireks ja efektiivseks kasutusele võtmiseks.

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK) on juhtinud tähelepanu, et ka põllumajanduses tehakse kümnetesse miljonitesse eurodesse ulatuvaid investeeringuid, mis võivad olla seotud taastuvenergia tootmise ja ringmajandusliku tööstuse arendamisega. Siinkohal tooksime mõned näited võimalikest investeeringutest, mida EPKK meile komisjoni 20. oktoobri istungil presenteeris:

- 4000 loomakohaga piimafarm 40 mln eurot + biogaasijaam 15–20 mln eurot. Biogaasi tootmisega integreeritud piimafarm panustab kohaliku biometaani ja digestaadil põhineva

kohaliku orgaanilise väetise tootmisesse, vähendades sellega imporditavate mineraalväetiste vajadust;

- emisefarm ca 15 mln eurot. 2025. aasta sigade Aafrika katku puhangu tõttu hukati Eestis ligi 55 000 kodusiga. Sektori taastamine ja sealihaga isevarustatuse tõstmine vähemalt taudipuhanguelsele tasemele nõuab uusi investeeringuid tootmisvõimsusse ja bioohutusse;
- linnukasvatuse aretusfarm ca 15 mln eurot ning haudejaam ca 7 mln eurot. Hetkel Eestis haudejaama ei ole ning tibud imporditakse;
- vabapidamisfarm 240 000 munakanale 12–20 mln eurot. Surve üleminekuks munakanade puurispidamiselt puurivabadele pidamisviisidele on ühiskonnas väga suur, mistõttu on tootjail surve investeerida vabapidamisfarmide rajamisse;
- aastas 3 mln lindu tootev broilerifarm ca 15 mln eurot;
- aianduses ühe hektari katmikala rajamine ca 5 mln eurot.

Need näited osutavad, et põllumajanduses kavandatavate investeeringute mahud võivad olla võrreldavad ekspressraja kasutamiseks kavandatud investeeringutega teistes valdkondades. Koja hinnangul on olukorras, kus Euroopa Liidu järgmiseks eelarveperioodiks on Eesti põllumajandusele suunatud 546 mln eurot, tõenäoline kuni 10 sellise investeeringu elluviimine.

EPKK on seejuures teinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ettepaneku kaaluda põllumajandusinvesteeringute puhul kaitsetööstuse eeskujul madalamat kapitaliinvesteeringu lävendit, muu hulgas juhul, kui projekt on oluline toidujulgeoleku kindlustamiseks ning fossiilsel toormel põhineva energia ja väetiste impordi vähendamiseks.

Eelnõus kavandatud ekspressraja mõte on just strateegiliselt oluliste investeeringutega seotud menetluste koordineerimine ja kiirendamine. Näiteks võimaldab eelnõu teatud juhtudel loobuda riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku menetlusest ning koordineerida planeeringu ja keskkonnamõjude hindamise menetlusi; samuti nähakse ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ühtse kontaktpunkti roll asjaomaste menetluste koordineerimisel. Põllumajandusliku esmatootmise lisamine strateegiliste valdkondade hulka võimaldaks neid menetluslikke võimalusi kasutada ka suuremahuliste põllumajandusinvesteeringute puhul ning toetaks seeläbi investeeringute kiiremat elluviimist, põllumajanduse konkurentsivõimet ja innovatsiooni, riskide maandamist ning toidujulgeolekut.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmas Kruuse
esimees

Merle Kruusimägi
631 6501 Merle.Kruusimagi@riigikogu.ee